

Kerkuilen in Nieuwerkerken

André Vanmarsenille, Langstraat 98, B-3806 Velm.

Nieuwerkerken is gelegen in het zuidoosten van Limburg op de grens met Vlaams-Brabant ten noorden van Sint-Truiden. Het is een kleine fusiegemeente bestaande uit vier parochiedorpen namelijk Nieuwerkerken, Binderveld, Kozen en Wijer en bevindt zich in vochtig Haspengouw. De zware leemgrond uit het zuiden gaat hier over naar een lichtere minder vruchtbare grond, dit zien we aan de inkleding van het landschap. In tegenstelling met droog Haspengouw krijgen we hier een mozaïek van fruitteelt (vijftig procent), graslanden, natte beekvalleien en enkele bossen. Een dergelijk gebied – mits goed beheerd – is uitstekend geschikt voor Kerkuilen. De keuze van deze opvallende soort – die erg verweven is met ons cultureel verleden – lag dan ook voor de hand.

Verwezenlijkingen

Terreinacties

In de gemeente zijn vier oude broedplaatsen bekend die al meer dan vijftien jaar gecontroleerd worden door medewerkers van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen. Het zijn twee kerken, één hoeve en één zolder van een particuliere woning, allen uitgerust met een nestkast. Er werden in 2004 en 2008 twee nieuwe nestkasten opgehangen door fruitteelers die echter nog niet bezocht werden door Kerkuilen. Bij de eerste nestkast is dat ook niet echt verwonderlijk, aangezien ze in een metalen loods met een koelcel werd opgehangen. In de zomer kunnen de temperaturen op deze plaats zo hoog oplopen dat jonge Kerkuilen door oververhitting zeker zouden sneuvelen. Op de tweede locatie is de nestkast wel goed geplaatst en biedt mogelijkheden als nieuwe vestigingsplaats. Het lukraak plaat-

Foto: Inge Nevelsteen

sen van nestkasten is zeker niet aangewezen. Locaties worden best in samenspraak met medewerkers van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen gekozen.

Op de gemeente kan altijd gerekend worden voor hulp. In 2008 werd een Kerkuil dood aangetroffen in een kerktoeren omdat er een opening was in de draad die over de galmgaten gespannen zat. De uil vond de weg niet meer terug naar buiten. De gemeente heeft de galmgaten laten afsluiten. De Kerkuilen kregen er een nestkast waar ze rustig kunnen broeden.

De gemeente Nieuwerkerken heeft een gemeentelijk subsidiereglement voor het onderhouden en aanleggen van kleine landschapselementen. Via het landschapsloket van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren kunnen inwoners van Nieuwerkerken ondersteuning krijgen om hier gebruik van te maken en zelf op hun terreinen kleine landschapselementen aan te leggen die tot een verbetering van het foerageergebied van de Kerkuil leiden. Voorlopig werd hier nog geen gebruik van gemaakt.

Communicatie

In het gemeentelijk informatieblad verschijnen regelmatig artikels over de Kerkuil. In 2003 en 2007 organiseerde de gemeente samen met de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen een infomoment tijdens het ringen van jonge Kerkuilen. Dit lokte heel wat bezoekers (Figuur 1).

Monitoring

In Limburg is er sinds 1989 een werkgroep actief onder de vleugels van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen. Deze werkgroep zag door de inzet van enkele honderden vrijwilligers de laatste dertig jaar het aantal broedparen in Vlaanderen toenemen van minder dan 100 naar ruim 1000 broedparen in het topjaar 2007. Inventarisatie en het gericht plaatsnemen van nestkasten in combinatie met biotoopverbeterende maatregelen blijven de voornaamste beschermingsacties.

Ook in de gemeente Nieuwerkerken worden de bekende broedplaatsen al meer dan twintig jaar gevolgd. Sinds de start vlogen al meer dan honderd jonge Kerkuilen uit, vaak voorzien van een wetenschappelijke ring. Meestal zwerven de jongen uit in een straal van ongeveer 50 km van de broedplaats op zoek naar een eigen stek. Maar soms trekken ze verder zoals één jonge Kerkuil, geringd op 24 mei 1993 in Binderveld. Deze werd vijf maanden later en 228 km zuidwaarts gekwetst teruggevonden aan de Moezel in het noordoosten van Frankrijk. Een ander jong exemplaar geringd in juni 1998 te Kozen trok naar onze noorderburen en werd in juli 2001 teruggevonden als verkeersslachtoffer in Haelen-Limburg (NI).

Kansen en Knelpunten

Het is zeer belangrijk om de bestaande broedplaatsen te behouden en jaarlijks te controleren. De nestkasten dienen regelmatig gezu-

verd te worden zoniet dreigt de nestkast ongeschikt te worden. Verdere uitbouw van de broedgelegenheid door middel van nieuwe nestkasten op geschikte locaties kan zeker nog plaatsvinden. In de gemeente bevinden zich echter weinig of geen boerderijen of grote hoeses, waar nestkasten gemakkelijk kunnen opgehangen worden. Maar schuren of zolders van particuliere woningen en elektriciteitscabines kunnen ook zeer geschikt zijn als broedplaats.

Om de Kerkuilen voldoende voedsel te geven kunnen kleine verspreide perceeltjes met een muizenruiter op rustige plaatsen ingericht worden. Financiering om deze maatregelen te realiseren kan gevonden worden o.a. via het

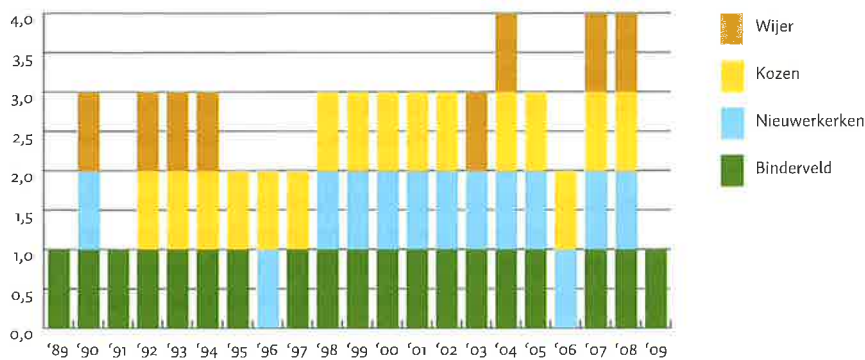
provinciale reglement voor projecten inzake het behoud van de biodiversiteit. Via het landschapsloket van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren kan eveneens informatie over mogelijke subsidies voor kleine landschapselementen gevonden worden.

Conclusies

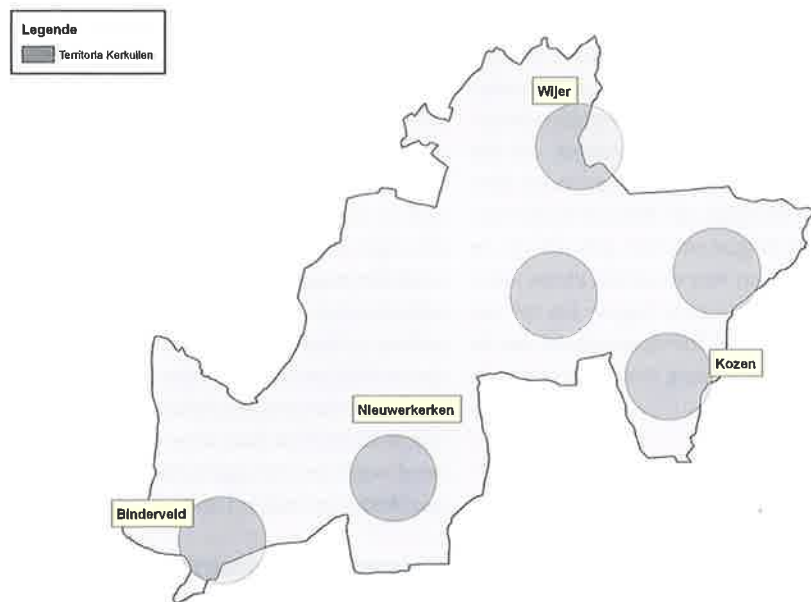
De Kerkuilen houden goed stand in Nieuwerkerken. De inspanningen van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen om voldoende nestplaatsen te voorzien hebben hier zeker toe bijgedragen. Nieuwe nestkasten kunnen in de toekomst zeker nog geplaatst worden.

Ook op het vlak van sensibilisatie en educatie zijn er nog heel wat mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld de aanmaak van een lespakket voor scholen. Een betere kennis over de Kerkuil en zijn noden zal ervoor zorgen dat de adoptiesoort en zijn leefgebied ook in de toekomst beschermd worden.

Opvolging van de soort in de gemeente blijft belangrijk. Nieuwe medewerkers die graag willen meehelpen of particulieren die een nestkast willen plaatsen op hun zolder of schuur zijn altijd welkom. Wie meer te weten wil komen over de Kerkuil kan veel informatie, o.a. onze jaarlijkse nieuwsbrieven, terugvinden op de website van de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen 'www.kerkuilwerkgroep.be'.

Figuur 2. Aantal broedgevallen per locatie sinds 1989 in de gemeente Nieuwerkerken (bron: Kerkuilwerkgroep Vlaanderen).

Figuur 3. Locaties van de territoria van Kerkuil in Nieuwerkerken (bron: Kerkuilwerkgroep Vlaanderen).

Summary

The municipality of Nieuwerkerken adopted the barn owl (*Tyto alba*). To protect this owl the provincial branch of the 'Flemish owl task-force' follows seven locations in Nieuwerkerken. The municipality lends it support where needed. In 2003 and 2007 the municipality organised together with the 'owl task-force' an event where people could follow the ringing of fledglings. The number of barn owls in Nieuwerkerken stayed constant for the last couple of years.